

Správa o výsledku kontroly postupu a kontrolných mechanizmov colných orgánov pri vydávaní povolení na zjednodušené postupy v colnom konaní a zjednodušenom konaní

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) vykonal v zmysle Plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2010 kontrolu postupu a kontrolných mechanizmov colných orgánov pri vydávaní povolenia na zjednodušené postupy v colnom konaní a zjednodušenom konaní.

Účelom kontroly bolo preveriť správnosť postupu colných orgánov pri vydávaní povolení a pri použití zjednodušených postupov v colnom konaní, zistiť rozsah použitia zjednodušených postupov, ich účelnosť a preveriť kontrolné mechanizmy pri týchto postupoch.

Predmetom kontroly bolo vykonať kontrolu systému vydávania dlhodobých povolení k zjednodušeným postupom v colnom konaní od roku 2005, dodržiavania unitárnych predpisov, spôsobu preverovania žiadateľov o zjednodušený postup, zabezpečenia colného dlhu a kontrolu dodržiavania zákonných lehôt v konaní. Na vybratej vzorke rozhodnutí v colnom konaní z rokov 2009 a 2010 bola preverená správnosť prepúšťania tovaru na základe platných povolení k zjednodušenému postupu v colnom konaní, ďalej správnosť a včasnosť predloženia vyúčtovaní k dlhodobým povoleniam k zjednodušenému postupu. Boli vyhodnotené kontroly vykonané v kontrolovanej oblasti colnými orgánmi v rokoch 2009 a 2010 a kontrolné mechanizmy colných úradov, hlavne v súvislosti s osobitnou správou Európskeho dvora auditorov č. 1/2010, ktorá zistila v 9 krajinách EÚ nedostatky v oblasti udeľovania povolení, kontroly pred prepustením tovaru, použitia analýzy rizika, postupov zjednodušenia a následných kontrol.

Kontrola bola vykonaná v Colných úradoch (ďalej len „CÚ“) Bratislava, Trnava, Prešov, Košice, Trenčín a Nitra za obdobie rokov 2009 a 2010.

1. Preverenie systému vydávania dlhodobých povolení k zjednodušeným postupom, dodržiavania unitárnych predpisov, spôsobu preverovania žiadateľov, zabezpečenia colného dlhu a dodržiavania zákonných lehôt v konaní

NKÚ SR preveril správnosť postupu pri vydávaní dlhodobých povolení k zjednodušeným postupom, dodržiavanie zákonných lehôt v procese prijímania žiadostí, preverovania údajov žiadateľa a vydávania rozhodnutia o povolení k zjednodušenému postupu. Ďalej preveril dodržiavanie kritérií určených pre vydávanie povolení k zjednodušenému postupu (spoľahlivosť žiadateľa, zabezpečenie colného dlhu – ak je vyžadované, kompletnosť predložených dokladov k žiadosti) a správnosť a včasnosť predloženia vyúčtovaní k dlhodobým povoleniam k zjednodušenému postupu.

Zjednodušený postup umožňuje, aby deklarant podával v určitom období (spravidla 2 roky) colné vyhlásenia vo forme neúplne vyplnených colných vyhlásení, alebo vo forme administratívneho alebo obchodného dokladu (rôzne osvedčenia, faktúry a iné doklady schválené colným orgánom). Na priebeh colného konania, najmä overovania dokladov a kontroly tovaru nemá toto zjednodušenie vplyv. Zjednodušené colné vyhlásenia sa podávajú v určitom období (tzv. zúčtovacie obdobie) a po jeho skončení musí deklarant predložiť dodatočné colné vyhlásenie obsahujúce údaje za všetky zjednodušené colné vyhlásenia. Colný orgán zapíše dodatočné colné vyhlásenie tak, aby colný dlh z neho vyplývajúci bol zapísaný do účtovnej evidencie do 5 dní od konca zúčtovacieho obdobia.

Na základe posúdenia rizík ako aj s prihliadnutím na množstvo prípadov v jednotlivých colných úradoch NKÚ SR vykonal 100 % kontrolu dlhodobých povolení k zjednodušeným postupom, vydaných kontrolovanými subjektmi od roku 2005 a platných v kontrolovanom období. Celkovo bolo preverených 88 povolení k zjednodušenému postupu vydaných alebo platných v kontrolovanom období a nedostatky boli zistené v 22 prípadoch.

Kontrolou uvedených povolení bolo v troch prípadoch zistené nedodržanie lehoty na vydanie povolenia na zjednodušený postup v colnom konaní, čím došlo k porušeniu ustanovení zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Colný zákon“), a zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov. V troch prípadoch kontrolovaný colný úrad nevyzval žiadateľa na doplnenie chýbajúcich údajov a dokladov napriek tomu, že podaná žiadosť neobsahovala všetky požadované náležitosti, čím porušil nariadenie Komisie č. 2454/93 v znení neskorších zmien (ďalej len „nariadenie Komisie“). Nedostatky boli zistené v CÚ Trnava, Prešov a Trenčín.

V štyroch prípadoch nebola žiadosť o udelenie povolenia na zjednodušený postup podaná na predpísanom tlačive uvedenom v prílohe 67 vykonávacieho nariadenia. Ďalej bolo zistené, že žiadatelia v žiadostiach o udelenie povolenia na zjednodušený postup neuvádzali všetky požadované náležitosti v zmysle nariadenia Komisie a kontrolovaný subjekt nevyzýval žiadateľov na doplnenie chýbajúcich údajov v príslušnej lehote. Uvedeným konaním kontrolovaný subjekt porušil nariadenia Komisie. Kontrolovaný subjekt vykonal monitoring v prípade jedného povolenia až po uplynutí viac ako jedného roka od vydania povolenia, čím konal v rozpore s ustanoveniami nariadenia Komisie. Uvedené nedostatky boli zistené v CÚ Bratislava.

CÚ Košice v desiatich prípadoch nevedel preukázať vykonanie preverovania právnickej osoby/žiadateľa pred vydaním povolenia na zjednodušený postup podľa ustanovení Colného kódexu spoločenstva, podľa ktorého kritériá na udelenie štatútu schváleného hospodárskeho subjektu obsahujú náležitý záznam o plnení požiadaviek vyplývajúcich z colných predpisov; že v štyroch prípadoch kontrolovaný subjekt nepreveroval splnenie podmienok podľa čl. 14i nariadenia Komisie, čím postupoval v rozpore s citovaným článkom a zároveň s čl. 5a ods. 2 Colného kódexu spoločenstva, pretože nepreveril porušenie colných a daňových predpisov zo strany zodpovedných pracovníkov právnickej osoby. V dvoch prípadoch povoľovania zjednodušeného postupu v colnom konaní nevydal písomne stanovisko, resp. rozhodnutie vo veci interného zistenia o existencii nedoplatkov zo strany žiadateľa o zjednodušený postup voči Colnej správe SR, a teda nerozhodol, či žiadateľ o povolenie na zjednodušený postup spĺňa kritérium spoľahlivosti, ako to ukladá nariadenie Komisie.

Na CÚ Trenčín bol tiež zistený prípad, kedy k žiadosti o zmenu údajov v povolení na zjednodušený postup nebol priložený kolok v hodnote 200,00 Sk (6,64 eur), čím bol porušený zákon č. 145/1995 Z. z. NR SR o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

2. Overenie správnosti a evidencie rozhodnutí v colnom konaní

NKÚ SR preveril správnosť prepúšťania tovaru na základe platných povolení k zjednodušenému postupu v colnom konaní so zameraním na súlad údajov v colnom vyhlásení s údajmi na priložených dokladoch a dodržanie lehôt na predloženie dodatočného colného vyhlásenia.

Počet colných vyhlásení na základe povolení na zjednodušený postup

colný úrad	rok 2009		rok 2010	
	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz
Banská Bystrica	19	967	0	778
Bratislava	6 864	15 879	33 488	77 716
Michalovce	0	384	0	438
Košice	444	5 683	414	8 052
Trnava	8 190	5 690	6 595	15 182
Žilina	4 350	3 626	5 845	4 459
Nitra	3 733	2 202	7 632	5 560
Prešov	4 268	23	5 359	27
Trenčín	256	1 380	523	2 697
Spolu	28 124	35 834	59 856	114 909

Z prejednaných dovozných colných vyhlásení na základe povolenia k zjednodušenému postupu v kontrolovanom období bola systematickým náhodným výberom vybratá vzorka 100 colných vyhlásení za každý colný úrad (50 za rok 2009 a 50 za rok 2010).

Kontrolou NKÚ SR boli zistené nasledovné počty prípadov, v ktorých bol rozdiel medzi písomnou a elektronickou evidenciou vo vybratej vzorke:

- CÚ Trnava 42 prípadov, t. j. 42 %,
- CÚ Bratislava 34 prípadov, t. j. 38 %,
- CÚ Prešov 78 prípadov, t. j. 78 %,
- CÚ Nitra 10 prípadov, t. j. 10 %,
- CÚ Košice 38 prípadov, t. j. 38 %,
- CÚ Trenčín 12 prípadov, t. j. 12 %.

Zo 600 kontrolovaných colných vyhlásení bol zistený rozdiel medzi elektronickou a písomnou evidenciou v 214 prípadoch, čo predstavuje 34,8 %. Príčinou rozdielov bola nutnosť zapísať do elektronickej evidencie iný dátum prijatia colného vyhlásenia ako v skutočnosti, pretože v prípade zjednodušeného postupu sa pri prepustení tovaru do colného režimu použijú predpisy platné v okamihu prvého dovozu tovaru za zúčtovacie obdobie určené povolením colného úradu. Program pre výpočet colného dlhu automaticky vymeriava clo podľa dátumu uvedeného v elektronickej evidencii, a preto je potrebné uviesť dátum prijatia prvého colného vyhlásenia v zjednodušenom postupe.

Nesúlady dátumov prijatia colných vyhlásení zapísaných v písomnej evidencii a dátumov prijatia colných vyhlásení, zapísaných v DS-Client (elektronickej evidencii) však nemal negatívny vplyv na správnosť výpočtu dovoznej platby, ani na jej nárok a splatnosť.

Rozdielnym uvádzaním dátumov prijatia colných vyhlásení v papierovej a elektronickej evidencii kontrolované CÚ porušili ustanovenie § 31 ods. 3 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, pretože v prípade ak účtovná jednotka vykoná prevod účtovného záznamu z písanej formy vykonanej rukopisom a tlačiarenskými technikami do druhej elektronickej formy, je povinná zabezpečiť, aby obsah účtovného záznamu v novej forme bol zhodný s obsahom účtovného záznamu v pôvodnej forme.

NKÚ SR zistil aj ďalšie nedostatky v konaní CÚ, napríklad:

- v štyroch prípadoch v rámci vybranej vzorky bolo zistené, že v colnom vyhlásení colník nepotvrdil jeho prijatie podpisom. Uvedeným konaním došlo k porušeniu § 33 Colného zákona. Kontrolou správnosti vypísania odsekov colného vyhlásenia bolo zistené, že v jednom prípade nebol uvedený dátum prijatia, čím došlo k porušeniu § 36 ods. 1 písm. b) Colného zákona. V jednom prípade nebolo v colnom vyhlásení vyznačené potvrdenie o prevzatí rozhodnutia deklarantom, v jednom prípade nebolo vyznačené meno, priezvisko a podpis deklaranta o prevzatí rozhodnutia a v dvoch prípadoch nebol vyznačený dátum prevzatia rozhodnutia, v dôsledku čoho nebolo možné preukázať, kedy bolo deklarantovi doručené písomné vyhotovenie rozhodnutia v colnom konaní, t. j. kedy bola deklarantovi oznámená suma colného dlhu. Uvedeným konaním došlo k porušeniu ustanovenia § 53 ods. 1 Colného zákona (CÚ Bratislava).
- v jednom prípade umožnil CÚ deklarantovi prepúšťať tovar do navrhovaného režimu miestnym colným konaním bez platného povolenia používať zjednodušené postupy v colnom konaní, čím došlo k porušeniu ustanovenia § 24 Colného zákona (CÚ Nitra).
- v dvoch prípadoch kontrolovaný CÚ prepustil tovar, vypočítal colný dlh a zapísal ho do účtovných dokladov po lehote stanovenej v čl. 218 Colného kódexu spoločenstva. V dvadsiatich deviatich prípadoch, keď deklarant predložil mesačné súhrnné dodatočné colné vyhlásenie po lehote stanovenej v povolení na zjednodušený postup, CÚ nevyhotovil protokol o podozrení z porušenia colných predpisov, nevykonal následnú kontrolu a nerozhodol o možnosti odobratia povolenia na zjednodušený postup (CÚ Košice).
- v jednom prípade colné vyhlásenie neobsahovalo odtlačok služobnej pečiatky colníka konajúceho v mene colného úradu, čím došlo k porušeniu § 36 ods. 1 písm. b) a f) Colného zákona (CÚ Trenčín).

3. Overenie kontrolných mechanizmov colných orgánov

Kontrolované colné úrady vykonali v období rokov 2009 a 2010 celkovo 25 interných kontrol týkajúcich sa postupov colných orgánov v zjednodušenom konaní a 21 následných kontrol so zameraním na tovar prepustený do colného režimu v zjednodušenom postupe.

Na základe vykonanej kontroly NKÚ SR konštatuje, že kontrolované CÚ vykonávajú kontroly v kontrolovanej oblasti v primeranom rozsahu a kvalite. Táto oblasť je kontrolovaná pravidelne a celoplošne, pričom výsledky týchto kontrol svedčia o kvalifikovanosti pracovníkov, ktorí tieto kontroly vykonávajú. Okrem toho sú úrady každoročne kontrolované

aj kontrolnými orgánmi Európskeho spoločenstva. Na základe uvedeného je možné hodnotiť kontrolné prostredie v kontrolovanej oblasti ako primerané.

Zhrnutie

NKÚ SR kontrolou postupu a kontrolných mechanizmov colných orgánov pri vydávaní povolení na zjednodušené postupy v colnom konaní a zjednodušenom konaní zistil viaceré nedostatky v konaní colných úradov. Z 88 preverených povolení k zjednodušenému postupu boli zistené nedostatky v 22 prípadoch, v desiatich prípadoch došlo k nedodržaniu lehôt a podmienok pre vydanie povolenia k zjednodušenému postupu. V jednom prípade bol vykonaný monitoring po uplynutí viac ako jedného roka od vydania povolenia. V desiatich prípadoch kontrolovaný subjekt nevedel preukázať vykonanie preverovania právnickej osoby/žiadateľa pred vydaním povolenia na zjednodušený postup. K jednej žiadosti o zmenu údajov v povolení na zjednodušený postup, nebol priložený kolok.

Pri prepúšťaní tovaru do colného režimu na základe povolenia k zjednodušenému postupu bolo vo všetkých kontrolovaných colných úradoch zistených celkom 43 nedostatkov, čo predstavuje 7,2 % z kontrolovanej vzorky.

Kontrolou evidencie 600 rozhodnutí vydaných v colnom konaní boli zistené rozdielne dátumy prijatia colného vyhlásenia v písomnej a v elektronickej forme celkom v 214 prípadoch, čo predstavuje 34,8 %.

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly odporúča Colnému riaditeľstvu SR upraviť elektronickú evidenciu colných vyhlásení tak, aby bola zosúladená elektronická a papierová evidencia podľa zákona o účtovníctve, pretože uvedením rozdielnych dátumov prijatia colného vyhlásenia pri zjednodušených postupoch vzniká rozdiel medzi elektronickou a písomnou evidenciou colných vyhlásení. Uvedený nedostatok bol zistený už pri kontrole tradičných vlastných zdrojov vykonanej NKÚ SR v roku 2010.

Vzhľadom na vyšší výskyt i charakter nedostatkov zistených v konaní colných úradov pri vydávaní povolení k zjednodušenému postupu a súvisiacim prepúšťaním tovaru do colného režimu NKÚ SR odporúča Colnému riaditeľstvu SR prijať účinné opatrenia na ich zamedzenie.

Kontrolované colné úrady prijali celkom 29 opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, ktorých plnenie bude NKÚ SR ďalej sledovať a kontrolovať.